

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Москаленко Наталія, Яковенко Артем, Овчаренко Сергій
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

DOI: 10.32540/2071-1476-2022-3-105

Annotation

Introduction and purpose of the study. The article presents the US experience in implementing reforms in the field of school physical education. The purpose of the study is to analyze and generalize the factors of development of the modern system of schoolchildren's physical education in the USA based on the study of literary sources.

Material and methods. The research was carried out at the Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sport. In the course of the study the following methods were used: theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literature and documentary materials, the method of system analysis, the historical and logical method.

Results. The necessity to create a system of physical education was due to the military needs of the country. In the middle of the twentieth century a decrease in the physical activity of the population was determined. It served as an impetus for the development of program and regulatory legislative documents, taking into account the WHO recommendations on compliance with the norms of physical activity. The beginning of the 21st century is characterized by introduction of the competency-based approach to education, the development of national standards of physical education. The current state of the system of physical education in schools in the United States is characterized by presence of a large number of declarative documents that regulate the rules and norms of physical activity for Americans, good state and non-state funding for the field of physical education, which allows to maintain the state of the educational and material base of schools at a high level, using a wide range of means of physical culture.

Conclusions. The main prerequisites for reforms in the field of physical education of students in American schools were as follows political military, social factors. The results of the transformations are as follows, state support for the sphere of physical culture and sport, decentralization of management in the field of school physical education, monitoring of the physical fitness of students and comprehensive programs to increase the level of physical activity in schools.

Key words: physical education, schoolchildren, the USA, reforms.

Анотація

Вступ і мета дослідження. У статті представлено досвід США щодо впровадження реформ в сфері шкільного фізичного виховання. **Мета дослідження** – на основі вивчення літературних джерел проаналізувати та узагальнити чинники розвитку сучасної системи фізичного виховання школярів у США.

Матеріал і методи. Дослідження проводились у Придніпровській державній академії фізичної культури і спорту. У ході дослідження використано такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та документальних матеріалів, метод системного аналізу, історико-логічний метод.

Результати. Необхідність створення системи фізичного виховання була обумовлена військовими потребами країни. У середині ХХ століття визначено зниження фізичної активності населення, що стало

поштовхом для розробки програмно-нормативних законодавчих документів з урахуванням рекомендацій ВООЗ щодо дотримання норм рухової активності. Початок ХХІ століття характеризується впровадженням компетентнісного підходу в освіті, розробкою загальнонаціональних стандартів фізичного виховання. Сучасний стан системи фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти США характеризується наявністю великої кількості декларативних документів, що регулюють правила та норми рухової активності американців, хорошим державним і недержавним фінансуванням сфери фізичного виховання, що дозволяє підтримувати на високому рівні стан навчально-матеріальної бази шкіл, використовувати широкий діапазон засобів фізичної культури.

Висновки. Основними передумовами проведення реформ в сфері фізичного виховання учнів американських шкіл стали: політичні; військові; соціальні фактори. Результатами перетворень стали: державна підтримка сфери фізичної культури і спорту, децентралізація управління сферою шкільного фізичного виховання, моніторинг фізичної підготовленості учнів та комплексні програми підвищення рівня рухової активності в школах.

Ключові слова: фізичне виховання, школярі, Сполучені Штати Америки, реформи.

Вступ. Сполучені Штати Америки є високорозвиненою країною, яка займає лідируючі позиції в світі за низкою соціально-економічних показників, включаючи середню заробітну платню, індекс людського розвитку, продуктивність праці. Крім того, США мають найбільший політичний та культурний вплив у світі, а також є лідером у сфері наукових досліджень і технологічних інновацій. У країні створено потужну освітню систему, яка передбачає обов'язковість отримання освітнього ступеня з 5-8 до 16-18 років. Освітня програма може відрізнитись у різних штатах і шкільних округах, але учні повинні досягати бажаного рівня мінімальної освіти (Houlihan, Green, 2006; Hommes, 2017).

Система фізичного виховання в школах США, як і освітня система, на тлі децентралізації управління, передбачає наявність загальнонаціональних стандартів у цій галузі, а також рекомендацій провідних організацій з фізичного виховання та спорту щодо створення програм з фізичного виховання, обсягу рухової активності школярів тощо (Москаленко, Яковенко, Сидорчук, 2020).

Фізичне виховання є обов'язковим предметом, починаючи з молодшої школи. На цей предмет відводиться приблизно 1/6 частина часу, передбачено-

го на усі навчальні дисципліни. Кожен шкільний округ, школа, вчитель фізичного виховання повинні складати власну програму, враховуючи положення та рекомендації урядових програм, адаптуючи існуючі наукові теоретичні концепції до умов конкретної общини, школи або класу. На практиці складанням шкільних програм займаються відділи освіти адміністрацій штатів, а в більшості штатів (понад 60%) програми складаються на рівні самих шкіл на основі рекомендацій провідних організацій в цій сфері (Москаленко, Яковенко, Сидорчук, 2020; Hardman, 2014).

Поряд із академічними заняттями, у навчальних планах і програмах велика увага приділяється шкільному спорту. Учням пропонується велика кількість популярних видів спортивних занять, з яких відповідно проводяться шкільні та міжшкільні змагання (Турчик, 2022).

Дослідження вітчизняних (Осадча, Максименко, 2008; Мандюк, 2013; Пангелова, Власова, 2017; Мединський, Ківерник, 2017) і зарубіжних (Hardman, 2014; Cooper et al., 2016; Glick, Oben, 2017) учених свідчать про позитивний досвід організації фізичного виховання у США.

Тому визначення чинників, які слугували передумовою становлення сучасної системи фізично-

го виховання у США та вивчення досвіду цієї країни з зазначеної проблеми представляє науковий інтерес з урахуванням необхідності вдосконалення вітчизняної системи фізичного виховання.

Мета дослідження – на основі вивчення літературних джерел проаналізувати та узагальнити чинники розвитку сучасної системи фізичного виховання школярів у США.

Матеріал і методи. Дослідження проводились у Придніпровській державній академії фізичної культури і спорту. У ході дослідження використано такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та документальних матеріалів, метод системного аналізу, історико-логічний метод.

Результати та дискусія. Поштовхом до створення системи фізичного виховання в Сполучених Штатах Америки були військові потреби. Придатність солдат до бою ставала загально-регіональним пріоритетом. Після закінчення Громадянської війни в США (1861-1865 рр.) був прийнятий закон про включення фізичного виховання, як обов'язкового предмету, у плани державних шкіл (Пангелова, 2010).

Кінець ХІХ і початок ХХ століття ознаменувалися появою цілої низки модернізованих шкіль-

них систем фізичного виховання у різних країнах. У США виник соціально-гігієнічний (медичний) напрям, засновником якого став О. Декролі. Цей напрям мав багато послідовників. Основою даної системи фізичного виховання були рухи лікувальної гімнастики та норми з охорони здоров'я: прийом їжі, дихання та гігієна; захист від небезпеки; правила поведінки в суспільстві. Удосконалена соціально-гігієнічна система фізичного виховання і сьогодні існує в деяких штатах Америки, Пакистані, на Філіппінах (Столбов, Фіногенова, Мельникова, 2000).

Після закінчення Першої світової війни (1914-1918 рр.) загальна статистика охорони здоров'я показала, що одна третина всіх призовників в армії США фізично не придатні до бою. Уряд прийняв законодавство, яке було спрямоване на підвищення якості занять з фізичного виховання по всій країні. У 1918 році Національна служба фізичного виховання підготувала низку законів, що вимагали обов'язкового фізичного виховання у школах. Наступні півстоліття більшість штатів їх дотримувалися, причому з конкретними вимогами щодо розподілу часу, змісту програм і т.ін. У зв'язку із прийняттям законодавчих актів щодо сприяння фізичному вихованню збільшився попит на вчителів фізичної культури, що загалом і призвело до збільшення кількості таких вчителів та закладів, які їх готують.

З 1924 року в світі чітко визначається розподіл основних засобів фізичного виховання і спорту на гімнастику, спортивні ігри і туризм, уточнюється перелік видів спорту, що відносяться до названих засобів (Іогіо, 2011).

Відмінні риси особливостей фізичного виховання у США були обумовлені економічними факторами, шкільною практикою, що склалася, політико-ідеологічними намаганнями, кліматичними умовами, традиціями і т.ін. З по-

чатку 30-х рр. ХХ ст. у фізичному вихованні англосаксонських держав посилено став поширюватися спортивно-рекреаційний напрям. Спорт розглядався в основному як засіб відпочинку, відновлення сил людини після трудової діяльності (Пангелова, 2010; Мельникова, Трескін, 2017).

Еволюція фізичного виховання разом з іншими освітніми системами відображала сучасні зміни у суспільстві. Протягом всього двадцятого століття в державних школах спостерігався розвиток фізичного виховання. Однак найбільш суттєві зміни у змісті та організації фізичного виховання відбулися в результаті збільшення попиту на військово-фізичну підготовленість населення для забезпечення військової присутності США у різних регіонах світу.

Під час Другої світової війни (1939-1945 рр.) програми фізичного виховання стали більш розширеними для юнаків та дівчат через фізичну підготовку, необхідну для проходження військової служби та ручної праці. Акцент у фізичному вихованні перейшов від ігор та спорту до фізичної підготовки.

Аналогічні зміни були відмічені у 1953 році, коли дослідження Х. Крауса – С. Вебер показали, що американські діти були менш фізично підготовленими, ніж їх європейські однолітки, а рівень фізичної підготовленості в приватних школах був на 10-15% вище, ніж в державних навчальних закладах. Необхідно зазначити, що в державних школах США навчається близько 90-95% всіх дітей країни.

За результатами цих досліджень президент Д. Ейзенхауер (1953-1961 рр.) створив Президентську раду з питань фізичної підготовки (1956 р.), завданнями якої було сприяння підвищенню рівня фізичної активності молоді та оздоровленні американської нації.

Після Другої світової війни та на початку «холодної війни»

фізичне виховання стало національним пріоритетом. З тих пір один раз у 10 років проводиться тестування всіх школярів США у віці 6-17 років за єдиною програмою, до якої входять: човниковий біг 3×30 футів, підтягування на перекладині, кількість піднімань тулуба в сід за 1 хв., нахил вперед сидячи на підлозі, біг на 1 милю. До кінця 80-х рр. виконати «президентські» тести могли не більше 2% школярів (Адамський, 2006; Мандюк, 2013).

Ось чому перед фахівцями фізичного виховання провідних капіталістичних країн в той час постало завдання пошуку нових форм роботи в даному напрямі.

На прикладі шкільного фізичного виховання США видно, як держава починає приділяти йому все більшу увагу. У 1950-ті – 1960-ті роки фізичне виховання зазнало великого зростання. Багато програм було спрямовано на фізичну підготовку, а також розвиток необхідних рухових навичок.

Президент Д. Кеннеді (1961-1963 рр.) також приділив багато уваги підвищенню значущості фізичного виховання, фізичної активності та освіти. Під час свого перебування на посаді президента він створив комітет Білого дому з питань охорони здоров'я та фізичної підготовки, який проводив щорічний молодіжний фітнес-конгрес, що об'єднував губернаторів від кожного зі штатів. Протягом правління президентів Д. Ейзенхауера та Д. Кеннеді питання, пов'язані з покращенням фізичного виховання населення, вирішувалися на національному рівні. Після вбивства Д. Кеннеді у 1963 році питанням фізичного виховання вже не приділялося достатньої уваги.

Коли Л. Джонсон вступив на посаду президента (1963-1969 рр.), він також вирішив реформувати освіту. Хоча він і намагався зберегти фізичне виховання на першому плані освітніх реформ,

увага уряду до цього питання швидко знизилась. Фізичне виховання не мало особливого місця у програмі «Війна проти бідності» (Столбов, Фіногенова, Мельникова, 2000).

З 1970-х років число шкіл, які пропонували щоденне фізичне виховання, різко скоротилось. Пізніше Р. Рейган (1981-1989 рр.) намагався активізувати роботу з підвищення фізичної активності та покращення фізичного виховання в країні. Президент видав розпорядження «Про допомогу освітнім установам всіх рівнів у розробці високоякісних інноваційних програм в галузі охорони здоров'я та фізичного виховання» (Pate et al., 2018).

Президенти Дж.Х. Буш (1989-1993 рр.), Б. Клінтон (1993-2001 рр.) працювали над покращенням сфери освіти, але важливість фізичного виховання не розглядалася.

Загалом з 1950-х років у Сполучених Штатах Америки спостерігалася тенденція до зниження фізичної активності населення. Дослідники, які проводили спостереження за руховою активністю, винуватили численні технологічні та індустріальні заходи, такі як виникнення телебачення та появу автомобілів в американських сім'ях. Комп'ютери, автомобілі, смартфони та багато інших технологічних досягнень, які полегшили життя, у результаті змінили спосіб життя від більш активного та здорового до малорухливого. Зниження фізичної активності через виникнення нових винаходів особливо проявилось серед молоді. У 2007 році лише 17% учнів середньої школи займалися фізичною активністю не менше 60 хвилин щодня (Kohl, Cook, 2013). А у 2018 році – лише 3,8% початкових шкіл, 7,9% середніх шкіл і 2,1% старших шкіл виконують рекомендації Департаменту охорони здоров'я щодо забезпечення учнів руховою активністю (150 хвилин щотижнево

для початкової школи, 225 хвилин – для середньої та старшої школи) (National Physical Activity Plan Alliance, 2018).

З часом багато штатів прийшли до визнання того, що необхідна додаткова фізична активність для боротьби з епідемією ожиріння серед дітей. Були прийняті нові законодавчі акти стосовно збільшення потреби у фізичній активності та обов'язковості занять фізичним вихованням у державних школах.

На початку 2000-х років законопроекти стосовно галузі фізичної культури, як правило, поклалися на грантові пропозиції, які видавалися Секретаріатом з питань освіти, охорони здоров'я та соціальних служб. Наразі переважна більшість грантових програм має недержавне фінансування (Вавренюк, 2014; Hardman K., Marshall, 2005).

Після вступу на посаду президента Дж.У. Буш вважав реформу освіти одним із своїх пріоритетів. У 2001 році було прийнято Закон «Жодної відстаючої дитини» (2015), який вносив зміни до Закону «Про початкову та середню освіту» (1965) на шкоду фізичному вихованню. Цей документ був покликаний забезпечити всім дітям рівні, справедливі та значні можливості отримати високоякісну освіту і досягти мінімальних державних стандартів та академічних досягнень. У цьому документі особливу увагу приділено математиці, читанню, природничим наукам шляхом стандартизації оцінок тестування. Школи, які не дотримувалися стандартів або мали погані результати тестування, стикнулися зі штрафами та втратою значного федерального фінансування. Штати та шкільні округи відчували на собі зростаючий тиск з боку федерального уряду. Тому у школах часто зводили до мінімуму або взагалі усували програми з фізичного виховання на користь використання ресурсів на математику,

природничі науки та читання. Це відбувалось, попри на державні закони, що вимагали мінімального обсягу фізичного виховання. А грантові програми не могли в повній мірі забезпечувати процес фізичного виховання в школах. Так поступово фізичне виховання перетворилося на «другорядний» предмет (Hellmich, 2013).

У результаті управлінських рішень фізичне виховання було повернено в сферу діяльності урядів штатів, управлінням освітою і, зокрема, фізичним вихованням, стало децентралізованим. А штати, намагаючись йти в ногу з федеральними правилами стосовно математики, природничих наук, читання, не працювали над покращенням програм фізичного виховання.

«Правила фізичної активності для американців» (2018), які були розроблені групою державних організацій охорони здоров'я та фізичної активності і видані федеральним урядом, включали в себе комплекс програм та ініціатив, спрямованих на підвищення фізичної активності різних груп населення. Стосовно дітей шкільного віку даний план передбачає покращення якості та кількості фізичного виховання для учнів з дитячого садку до 12 класу за допомогою значних політичних ініціатив на федеральному та регіональному рівні, які спрямовують та фінансують фізичне виховання в школах та інші програми фізичної активності.

Спроби адміністрації президента Б. Обама (2009-2017 рр.) щодо повернення важливості фізичного виховання не увінчалися великим успіхом. Уряд продовжив боротьбу з епідемією ожиріння. Цільова група, створена для вирішення даного питання, розробила стандарти харчування та фізичного виховання в навчальних закладах. Але всі заходи в більшій мірі стосувалися саме харчування. Вважалося, що фізичне виховання є місцевим пи-

танням, на рівні штатів.

У відповідь на ініціативу тодішньої Першої леді М. Обами «Давайте рухатись!» (2013), Американський альянс здоров'я, фізичного виховання, відпочинку та танців (American Alliance For Health, Physical Education, Recreation, And Dance, AANPERD) запустив ініціативу «Давайте рухатися у школі!» (2013), яка використовує комплексний підхід до просування фізичної активності в школі. Мета цієї ініціативи – допомогти початковим та середнім школам розпочати Програму фізичної активності загальної школи (Comprehensive School Physical Activity Program, CSPAP, 2012), яка спрямована на оптимізацію фізичного виховання і надання можливостей для здійснення фізичної активності в школі.

CSPAP у будь-якій школі призначена для досягнення двох цілей: 1) забезпечити різноманітні можливості фізичної активності на базі школи, які дозволять всім учням брати участь щонайменше 60 хвилин від помірної до енергійної фізичної активності щодня (як рекомендовано ВООЗ); 2) забезпечити координацію між компонентами CSPAP для максимального розуміння, застосування на практиці знань і навичок, отриманих в ході фізичного виховання, з тим, щоб всі учні були повністю фізично освічені і добре навчені фізичній активності на все життя. П'ять компонентів CSPAP, що вважаються життєво важливими для розвитку фізично освіченої й фізично активної дитини – це: фізичне виховання, фізична активність в школі, фізична активність до і після школи, участь персоналу школи та участь сім'ї і спільноти у фізичній активності. Школам дозволено впроваджувати одразу всі або окремі компоненти (The Professional Development Service for Teachers, 2012; Department of Health and Human Services, 2013).

Пізніше, у 2015 році урядом президента Б. Обами внесені по-

правки до Закону «Про початкову та середню освіту» від 1965 р. Новий закон мав назву «Кожен студент успішний» (2015), де передбачено:

– підвищення рухової діяльності дітей упродовж їхнього перебування у школі із вимогою від усіх шкіл, освітніх округів та штатів звітувати про якість та кількість фізичного виховання. Освітні установи, що отримують державне фінансування та забезпечення, повинні дотримуватися наступних вимог: 150 хвилин фізичного виховання на тиждень для учнів початкової школи; 225 хвилин – для учнів середньої та старшої школи;

– внесення поправок до існуючих навчальних програм щодо інтеграції фізичного виховання і рухової діяльності протягом усього часу перебування у школі;

– підтримка професійного розвитку та вдосконалення вчителів фізичного виховання, які допомагають дітям вести здоровий спосіб життя;

– моніторинг впливу рухової активності на успіхи учнів у навчанні та способи збільшення частки рухової діяльності протягом дня (Darrow, 2016; Hommes, 2017).

Уряд президента Д. Трампа (2017-2021 рр.) продовжив стратегію Дж.У. Буша – Б. Обами щодо гонитви за досягненням освітніх стандартів, використання стандартизованих тестувань, програмного та апаратного забезпечення, змагань і покарань за неуспішність шкіл, що призвело до скорочення часу на відновлення учнів після надмірних розумових навантажень, активні перерви та ігри (Ravitch, 2020).

За даними К. Hardman (2014), незважаючи на децентралізоване управління сферою освіти та фізичного виховання, США мають один з найвищих рівнів матеріально-технічного забезпечення закладів освіти серед багатьох країн світу. Це дає можливість ви-

користувати широкий спектр видів спорту на уроках фізичного виховання: танці, ритміка, гімнастика, фігурне катання, легка атлетика, єдиноборства, шахи, спортивні ігри (бейсбол, волейбол, баскетбол, футбол, теніс, бадмінтон, боулінг, лакрос, хокей, гольф, софтбол тощо), заняття на свіжому повітрі (рекреаційне веслування, туризм, орієнтування, ковзання, альпінізм, катання на велосипеді тощо), у воді (за наявності умов – плавання, дайвінг, синхронне плавання, водне поло), фітнес (йога, пілатес, силове тренування, кардіо-тренування, зумба тощо) (SHAPE of the Nation, 2016).

Загалом, система шкільного фізичного виховання в США має свої переваги, пов'язані з достатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення, можливістю варіювання змісту навчальних програм та підбору форм і засобів досягнення результатів навчання. У той же час, децентралізована модель управління фізичним вихованням викликає деякі труднощі, пов'язані із контролем дотримання «Рекомендацій щодо обов'язкової фізичної активності в школах» (2018), рівня фізичної підготовленості учнів тощо.

Висновки. Підсумовуючи результати узагальнення даних літератури та документальних матеріалів, можна стверджувати, що основними передумовами, які визначили необхідність проведення реформ в сфері фізичного виховання учнів американських шкіл, стали:

- політичні – збільшення впливу США на політичну ситуацію в світі, використання фізичної культури і спорту як інструменту для досягнення політичних цілей;

- військові – зниження готовності призовників до служби в армії; збільшення військової присутності США у різних регіонах світу;

- соціальні – оприлюднення результатів обстеження фізич-

ної підготовленості школярів, тенденція до зниження фізичної активності населення, зниження рейтингу навчального предмета «Фізичне виховання».

У результаті реформ уряди країни та штатів у США почали здійснювати державну підтримку

сфери фізичної культури та спорту; здійснено децентралізацію управління сферою шкільного фізичного виховання; впроваджено постійний моніторинг фізичної підготовленості учнів та комплексні програми підвищення рівня рухової активності в школах.

Перспективи подальших досліджень полягають в узагальненні досвіду розвитку систем фізичного виховання інших країн Американського континенту.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не існує конфлікту інтересів.

Література

1. Адамский Н.В. Ориентиры развития физкультурного образования в США. Общественные и гуманитарные науки. 2006. С. 5-8.
2. Вавренюк С.А. Закордонний досвід державного управління розвитком фізичної культури і спорту. Теорія та методика державного управління. 2014. Вип. 4 (47). С. 1-7.
3. Мандюк А. Фізичне виховання в системі середньої освіти США. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013. № 2. С. 210-213.
4. Мединський С.В. Ківерник О.В. Використання досвіду США з організації оздоровчої рухової активності в Україні. Молодий вчений. 2017. №3.1 (43.1). С. 210-213.
5. Мельникова Н.Ю., Трескин А.В. История физической культуры и спорта: учебник для высш. уч. завед. физ. культ. и спорта. 2-е изд., изм. и доп. М.: Спорт, 2017. 432 с.
6. Москаленко Н.В., Яковенко А.В., Сидорчук Т.В. Фізичне виховання школярів у зарубіжних країнах (XX ст. – початок XXI ст.): монографія. Дніпро: Інновація, 2020. 220 с.
7. Осадчая Т.Ю., Максименко И.Г. Физическое воспитание школьников в США: учеб.пособие для студентов вузов физ.воспитания и спорта. К.: Олимпийская литература, 2008. 144 с.
8. Пангелова Н., Власова С. Зарубіжний досвід організації фізичного виховання в загальноосвітніх школах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2017. №1. С. 215-221.
9. Пангелова Н.С. История физической культуры: навч. посіб. 2-е вид., перероб. та доп. К.: Освіта України, 2010. 294 с.
10. Столбов В.В., Финогенова Л.А., Мельникова Н.Ю. История физической культуры и спорта / Под ред. В.В. Столбова. М.: Академия, 2000. 315 с.
11. Турчик І. Характерні особливості функціонування системи міжшкільного спорту в США. Спортивний вісник Придніпров'я. 2022. № 1. С. 140-147.
12. Actions to Improve Physical Activity Surveillance in the United States / Pate R.R., Berrigan D., Buchner D.M., Carlson S.A., Dunton G., Fulton J.E., Sanchez

References

1. Adamsky N.V. (2006). Landmarks for the development of physical education in the United States. Obshchestvennie i gumanitarnie nauki. S. 5-8. (In Russian).
2. Vavrenyuk S.A. (2014). Foreign experience of state management of development of physical culture and sports. Teoriya ta metodika derzhavnogo upravlinnya. Vyp. 4 (47). S. 1-7. (In Ukrainian).
3. Mandyuk A. (2013). Physical education in the US secondary education system. Sportivnii visnik Pridniprov'ya. №2. S. 210 – 213. (In Ukrainian).
4. Medinsky S.V. Kivernyk O.V. (2017). Using the US experience in organizing physical fitness in Ukraine. Molodii vchenii. №3.1 (43.1). S. 210 – 213. (In Ukrainian).
5. Melnikova N.Yu., Treskin A.V. (2017). History of physical culture and sports: uchebnik dlya vissh. uch. zaved. fiz. kult. i sporta. 2-e izd., izm. i dop. M.: Sport, 432 s. (In Russian).
6. Moskalenko N.V., Yakovenko A.V., Sydorчук T.V. (2020). Physical education of schoolchildren in foreign countries (XX century - early XXI century): monografiya. Dnipro: Innovatsiya, 220 s. (In Ukrainian).
7. Osadchaya T.Yu., Maksimenko I.G. (2008). Physical education of schoolchildren in the USA: ucheb. posobie dlya studentov vuzov fiz.vospitaniya i sporta. K.: Olimpiiskaya literatura. 144 s. (In Russian).
8. Pangelova N., Vlasova S. (2017). Foreign experience in the organization of physical education in secondary schools. Sportivnii visnik Pridniprov'ya. №1. S. 215 – 221. (In Ukrainian).
9. Pangelova N.E. (2010). History of physical culture: navch.posib. 2-e vid., pererob. ta dop. K.: Osvita Ukraini, 294 s. (In Ukrainian).
10. Stolbov V.V., Finogenova L.A., Melnikova N.Yu. (2000). History of physical culture and sports. M.: Akademiya, 315 s. (In Russian).
11. Turchyk I. (2022). Characteristic features of the interschool sports system in the United States. Sportivnii visnik Pridniprov'ya. №1. S. 140-147. (In Ukrainian).
12. Actions to Improve Physical Activity Surveillance

- E., Troiano R.P., Whitehead J., Whitsel L.P. National Academy of Medicine. 2018. 14 p.
13. Centers for Disease Control and Prevention. Comprehensive School Physical Activity Programs: A Guide for Schools. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services. 2013. 70 p.
 14. Darrow A.-A. The Every Student Succeeds Act (ESSA). *General Music Today*. 2016. Vol. 30. P. 41-44.
 15. Educating the Student Body: Taking Physical Activity and Physical Education to School. Committee on Physical Activity and Physical Education in the School Environment; Food and Nutrition Board; Institute of Medicine / Kohl H.W. III, Cook H.D., editors. Washington (DC): National Academies Press, 2013.
 16. Get Active! Physical Education, Physical Activity and Sport for Children and Young People: A Guiding Framework. Published by The Professional Development Service for Teachers and funded by The Teacher Education Section of the Department of Education and Skills, 2012. 84 p.
 17. Glick A., Oben R. NFL flag-in-schools: one simple, turnkey solution to encourage physical activity in America's schools / A. Glick, // *Huffpost*. 09/12/2017. https://www.huffingtonpost.com/entry/nfl-flag-in-schools-one-simple-turnkey-solution-to-us_59b719cfe4b08f6632c07672
 18. Hardman K. et al. World-wide survey of school physical education: final Report. 2014. Paris, France: UNESCO. P. 131.
 19. Hardman K., Marshall J. Update on the State and Status of Physical Education World-wide. Keynote presentation at 2nd World Summit on Physical Education Magglingen (Switzerland), 2-3 December 2005. 17 p. <https://www.diving.at/portal/downloads/Uni/TB11.pdf>
 20. Hellmich N. Report: More PE, activity programs needed in schools. *USA Today*. Published 10:02 a.m. ET May 23, 2013. <https://www.usatoday.com/story/news/2013/05/23/physical-education-schools/2351763/>
 21. Hommes T. The Significance of Physical Education in American Schools. *Nurse Care Open Acces J*. 2017. № 4(1). P. 96-97.
 22. Houlihan B., Green M. The changing status of school sport and physical education: explaining policy change. Workshop 16, Sport, Politics and Public Policy. Nicosia, Cyprus, April 25-30, 2006.
 23. Implementing Policies to Enhance Physical Education and Physical Activity in Schools / K.H. Cooper, J.D. Greenberg, D.M. Castelli, M. Barton, S.B. Martin, J.R. Morrow Jr. *Research quarterly for exercise and sport*. 2016. Vol. 87. N. 2. P. 133-140.
 24. Iorio S.H. School Reform: Past, Present and in the United States / Pate R.R., Berrigan D., Buchner D.M., Carlson S.A., Dunton G., Fulton J.E., Sanchez E., Troiano R.P., Whitehead J., Whitsel L.P. National Academy of Medicine. 2018. 14 p.
 13. Centers for Disease Control and Prevention. (2013). Comprehensive School Physical Activity Programs: A Guide for Schools. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services. 70 p.
 14. Darrow A.-A. (2016). The Every Student Succeeds Act (ESSA). *General Music Today*. Vol. 30. P. 41-44.
 15. Educating the Student Body: Taking Physical Activity and Physical Education to School. Committee on Physical Activity and Physical Education in the School Environment; Food and Nutrition Board; Institute of Medicine / Kohl H.W. III, Cook H.D., editors. Washington (DC): National Academies Press, 2013.
 16. Get Active! Physical Education, Physical Activity and Sport for Children and Young People: A Guiding Framework. Published by The Professional Development Service for Teachers and funded by The Teacher Education Section of the Department of Education and Skills, 2012. 84 p.
 17. Glick A., Oben R. (2017). NFL flag-in-schools: one simple, turnkey solution to encourage physical activity in America's schools. *Huffpost*. 09/12/2017. https://www.huffingtonpost.com/entry/nfl-flag-in-schools-one-simple-turnkey-solution-to-us_59b719cfe4b08f6632c07672
 18. Hardman K. et al. (2014). World-wide survey of school physical education: final Report. Paris, France: UNESCO. P. 131.
 19. Hardman K., Marshall J. (2005). Update on the State and Status of Physical Education World-wide. Keynote presentation at 2nd World Summit on Physical Education Magglingen (Switzerland), 2-3 December 2005. 17 p. <https://www.diving.at/portal/downloads/Uni/TB11.pdf>
 20. Hellmich N. (2013). Report: More PE, activity programs needed in schools. *USA Today*. Published 10:02 a.m. ET May 23, 2013. <https://www.usatoday.com/story/news/2013/05/23/physical-education-schools/2351763/>
 21. Hommes T. (2017). The Significance of Physical Education in American Schools. *Nurse Care Open Acces J*. № 4(1). P. 96 – 97.
 22. Houlihan B., Green M. (2006). The changing status of school sport and physical education: explaining policy change. Workshop 16, Sport, Politics and Public Policy. Nicosia, Cyprus, April 25 – 30.
 23. Implementing Policies to Enhance Physical Education and Physical Activity in Schools / K. H. Cooper, J. D. Greenberg, D. M. Castelli, M. Barton, S. B. Martin, J. R. Morrow Jr. *Research quarterly for exercise and sport*. 2016. Vol. 87. N. 2. P. 133-140.

- Future. College of Education, Wichita State University, Wichita, KS, 2011. edu/depttools/depttoolsmemberfiles/COEdDEAN/School Reform Past Present and Future.pdf.
25. Let's Move Active Schools. 2013 <http://www.letsmoveschools.org/>
26. Let's Move. 2013 <http://www.letsmove.gov/>
27. National Physical Activity Plan Alliance. Comprehensive School Physical Activity Program Policy Continuum. 2012. Retrieved from <http://www.aahperd.org/naspe/advocacy/governmentRelations/upload/CSPAP-Policy-Continuum-2-10-12final.pdf>.
28. National Physical Activity Plan Alliance. The 2018 United States Report Card on Physical Activity for Children and Youth. Washington, DC: National Physical Activity Plan Alliance, 2018. 68 p.
29. No Child Left Behind: An Overview. Education Week. Retrieved July 16, 2015.
30. Physical Activity Guidelines for Americans, 2nd edition. 2018 U.S. Department of Health and Human Services. 117 p.
31. Ravitch D. The Education Reform Movement Has Failed America. We Need Common Sense Solutions That Work. Time. February, 1, 2020. The Education Reform Movement Has Failed America | Time
32. Status of Physical Education in the USA. SHAPE of the Nation. 2016. 142 p.
24. Iorio S.H. (2011). School Reform: Past, Present and Future. College of Education, Wichita State University, Wichita, KS. edu/depttools/depttoolsmemberfiles/COEdDEAN/School Reform Past Present and Future.pdf.
25. Let's Move Active Schools. (2013). <http://www.letsmoveschools.org/>
26. Let's Move. (2013). <http://www.letsmove.gov/>
27. National Physical Activity Plan Alliance. (2012). Comprehensive School Physical Activity Program Policy Continuum. <http://www.aahperd.org/naspe/advocacy/governmentRelations/upload/CSPAP-Policy-Continuum-2-10-12final.pdf>.
28. National Physical Activity Plan Alliance. (2018). The 2018 United States Report Card on Physical Activity for Children and Youth. Washington, DC: National Physical Activity Plan Alliance. 68 p.
29. No Child Left Behind: An Overview. Education Week. Retrieved July 16, 2015.
30. Physical Activity Guidelines for Americans, 2nd edition. 2018 U.S. Department of Health and Human Services. 117 p.
31. Ravitch D. (2020). The Education Reform Movement Has Failed America. We Need Common Sense Solutions That Work. Time. February, 1, 2020. The Education Reform Movement Has Failed America | Time
32. Status of Physical Education in the USA. SHAPE of the Nation. 2016. 142 p.

Москаленко Наталія

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10; 49094, Україна
e-mail: moskalenkonatali2016@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9162-5206>

Яковенко Артем

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10; 49094, Україна
e-mail: yakovenkoartem2012@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0338-8437>

Овчаренко Сергій

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10; 49094, Україна
e-mail: sergey_dnepr2008@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4345-4021>